

Aan de slag met Bloom

Spelenderwijs hogere denkvaardigheden stimuleren bij kleuters, praktisch aan de slag met prentenboeken aan de hand van de taxonomie van Bloom

Door: Monica de Wit

Recent onderzoek

Een onderzoeksteam, o.l.v. Dale Farran van het Peabody Research Center van de Vanderbilt University in de Verenigde Staten, heeft van 2014-2016 onderzoek gedaan op kleuterscholen. Het doel was om te onderzoeken wat nodig is om een rijke leeromgeving te creëren waar kleuters spelenderwijs de belangrijkste schoolse vaardigheden onder de knie kunnen krijgen. Dit heeft geresulteerd tot acht magische kwaliteitsfactoren, "The magic eight", voor een kwalitatieve boost in het kleuteronderwijs.

Een van deze acht punten nemen wij hier onder de loep: *hogere denkvaardigheden stimuleren en zelfsturing bevorderen*. De onderzoekers pleiten voor een hoog/ hoger instructieniveau. Het gaat om het stellen van verdiepende vragen, die de hogere denkvaardigheden activeren en de zelfsturing van kleuters te bevorderen, door ze bijvoorbeeld te laten voorspellen en terug te blikken. Hoe beter kleuters in staat zijn hun eigen leerproces zelf te sturen, hoe meer het voor hen gewoon is om diep door te denken en hoe gemakkelijker ze deze vaardigheden kunnen toepassen in hun verdere schoolloopbaan (Algoet, M., 2016).

Welk type vragen?

Het kan goed zijn om eens stil te staan bij het type vragen die je als leerkracht doorgaans stelt in je groep over het verhaal wat voorgelezen wordt. Hoe beïnvloedt dat de manier van luisteren? Is het niet zo dat de kinderen, als de antwoorden letterlijk te vinden zijn in de tekst, hun manier van luisteren alleen daarop afstemmen? Maar als er vragen worden gesteld die bijvoorbeeld gaan over de eigen ervaringswereld, zou dat de wijze van luisteren al niet veel meer kunnen veranderen? Het komt erop neer dat je als leerkracht beseft welk type vragen gesteld kunnen worden, het meer duidelijk wordt welke vaardigheden de kinderen nodig hebben om die vragen te kunnen beantwoorden. De leerkracht fungeert steeds als rolmodel voor de kinderen. Onder andere door hardop denkend voordoen en in de instructie expliciet het voorbeeld te geven, maar juist ook door naar de kinderen te luisteren en hen de ruimte te geven. Dit heeft effect op de spreek-, luister- en de leervaardigheid van kinderen (een van de andere magische acht factoren).

Gebleken is dat het luistergedrag wordt beïnvloed wanneer vragen altijd op een dezelfde wijze en op hetzelfde niveau worden gesteld. Maar wanneer het hogere denken niet wordt aangesproken, dan zullen de kinderen de teksten ook niet op dit niveau onderzoeken (Fisher, Frey & Lapp, 2012).

Soorten vragen

Het stellen van verschillende vraagtypen maakt het mogelijk om te differentiëren.

In principe heb je de keus om open en/of gesloten vragen te stellen. Dit is afhankelijk van de doelstelling van wat je wilt nagaan met de vragen aan de kinderen. Het is van belang om vooraf te bedenken hoeveel vragen je wilt stellen naar aanleiding van het voor te lezen verhaal.

De gesloten vraag beperkt de antwoordmogelijkheden, maar daarmee kun je wel direct het antwoord controleren. Gesloten vragen kunnen snel een beeld van kennis en begrip geven. Open vragen zullen meer het denken van kinderen stimuleren. Het antwoord op de vraag staat niet zomaar vast. Een ander (verdiepend) type denkvraag, gerelateerd aan de doelstelling van het verhaal, vraagt in ieder geval om voorbereiding.

Voorbeelden van een gesloten en open vraag zijn:

Gesloten: weet je of de hond mee ging op Berenjacht?

Open: waren de kinderen bangere dan hun papa en mama? Hoe weet je dat/waarom denk je dat? *Prentenboek: Wij gaan op Berenjacht, Michael Rosen & Helen Oxenbury*

Taxonomie van Bloom

Het 'hogere denken' kun je op een speelse manier stimuleren bij kinderen. De stappen van de (herziene) *Taxonomie van Bloom* helpen je daarbij. Deze taxonomie geeft een duidelijke stapsgewijze ordening van denkniveaus, deze lopen steeds meer op in moeilijkheidsgraad. Dit geeft kaders voor het stellen van (meer) verdiepende vragen. Hoe hoger in de piramide, hoe hoger het denkniveau waarop een beroep wordt gedaan.

In het kort komt de ordening van de denkniveaus hier op neer:

Onthouden: je hebt de eerdere geleerde kennis onthouden, je weet het nog;

Begrijpen: je geeft betekenis aan, je begrijpt het, legt verbanden;

Toepassen: je gebruikt een procedure tijdens de uitvoering...je past toe, lost op, ontdekt;

Analyseren: je bekijkt het geheel in onderdelen, verklaart, geeft rangorde;

Evalueren: je geeft een mening, vormt een oordeel op basis van criteria, voorspelt, vat samen;

Creëren: je voegt elementen samen tot een nieuw geheel. Je ontwerpt, maakt een plan, vindt uit.

Twee voorbeelden van vragen op een hoger denkniveau

Evalueren: Wat vind je van de oplossingen van Beer en Egel? Ben je het eens met hun oplossingen?

Creëren: Stel je eens voor als het niet had geregend: kun je een nieuw plan maken voor Beer om toch nog het gat te kunnen dichten? *Prentenboek: Een gat in mijn emmer, Ingrid & Dieter Schubert*

Monica de Wit

Monica is specialist jonge kind en taal. Zij adviseert, traint en coacht pedagogisch medewerkers/specialisten, leerkrachten, intern begeleiders en/of stuurgroepen. Volgens Monica gaat het in goed onderwijs er om dat iedereen zich bewust is van het eigen handelen, en zich steeds weer wil ontwikkelen, met hoofd, hart en handen.

Het ABC is gespecialiseerd in de ontwikkeling van het (jonge) kind. De brede ontwikkeling en het spelenderwijs leren zijn voor ons het vertrekpunt. Wij bieden ondersteuning op maat, workshops over spelend leren en gecertificeerde trainingen voor professionals. Lees meer: www.hetabc.nl/jongekind

→ [Bekijk hier onze workshop Kiene Kleuters](#)

→ [Op 25 januari geeft Monica de workshop Luisterstrategieën bij voorlezen spelenderwijs inzetten](#)

Websites/Literatuur:

Blog: <https://kleutergewijs.wordpress.com/2017/11/26/wat-als-er-een-recept-bestond-voor-een-super-kwaliteitsvolle-leeromgeving-voor-kleuters/> • Bouwman, A., Mortel van de K., Maas, J., Wit de, M. (2015). Werkmap Begrijpend luisteren & woordenschat. *De praktijk van begrijpend luisteren met het jonge kind*. Amersfoort: CPS • Druenen van M., Scheltinga, F., Wentink, H., Verhoeven, L. (2017) *Protocol Preventie van leesproblemen groep 1 en 2*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands